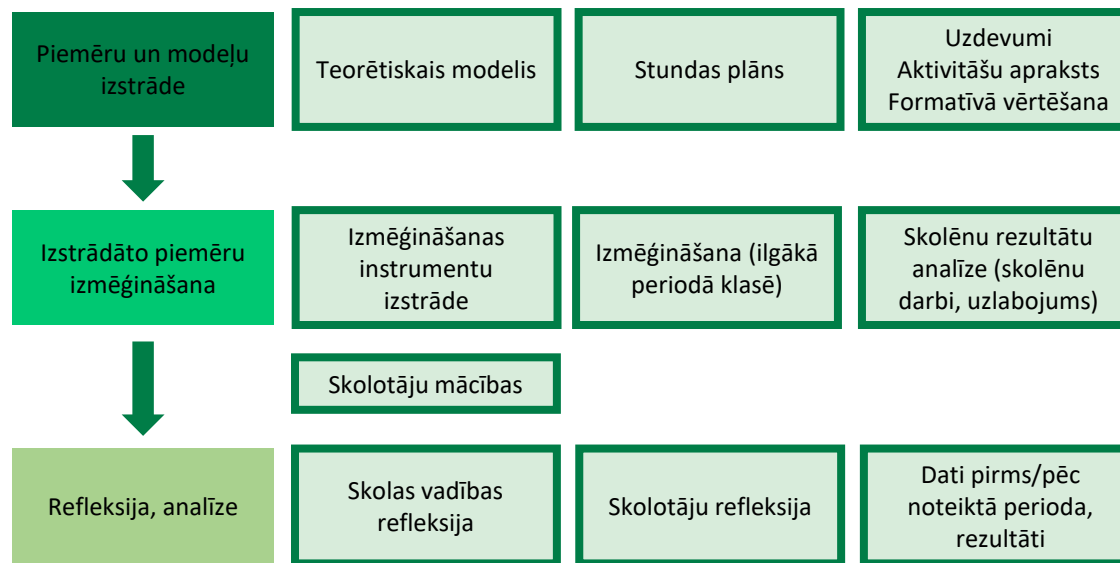
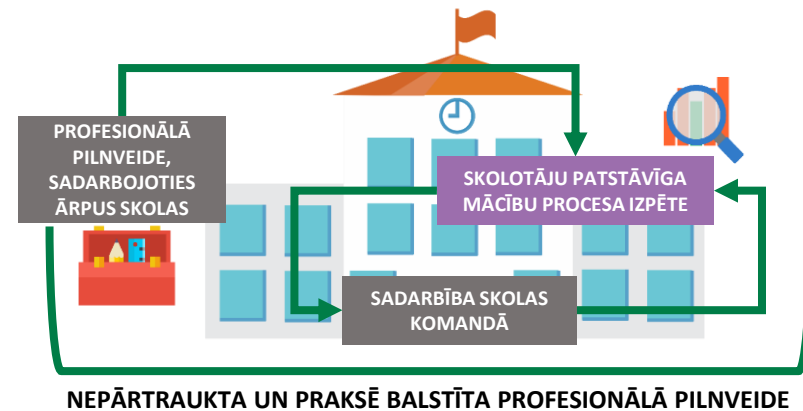

KĀ PĒTĪT MĀCĪBU STUNDU?

17 KĀ PĒTĪT MĀCĪBU STUNDU?

Mācību stundu izpēte kā skolotāju profesionālās pilnveides modelis paredz ilgstošu sadarbību skolotāju grupā, ko veido vairākas skolotāju komandas un darbību koordinē pieaicināts konsultants. Uzsākot grupas darbību, tiek izvirzīts skolotāju mācīšanās mērķis, piemēram, noteiktu skolēnu prasmju attīstīšana, skolotāja atsevišķu prasmju pilnveidošana, konkrētu inovāciju ieviešana stundā u.tml. Mācību stundu izpēte ietver daudzkārtējas cikliskas aktivitātes (plāno → īsteno/vēro → reflektē/diskutē). Neatņemama sastāvdaļa ir skolotāju sadarbība, kas notiek skolotājiem plānojot, vadot un analizējot mācību stundas gan vienas darbnīcas ietvaros, gan kopīgi vairākās darbnīcās. Nozīmīga ir katra skolotāja paša individuālā

iedziļināšanās. Modeļi veido **regulāras darbnīcas ar stundu vērošanu un analīzi, individuāla katra skolotāja darbība** (mācību stundu plānošana konkrētu mērķu sasniegšanai atbilstoši vienotiem kritērijiem; stundu izmēģināšana, analīze un pilnveidošana), sadarbība **skolas komandā**.

Modeļi var izmantot gan vienas pašvaldības līmenī, gan iesaistot vairāku pašvaldību skolas. Sadarboties var vienas vai dažādu jomu (mācību priekšmetu) skolotāji, modeļi var pielāgot arī darbībai vienas skolas ietvaros. Būtiskas ir grupas vadītāja (atbalsta personas) prasmes, bet šo lomu var uzņemt arī kāds kolēģis ar atbilstošu mācīšanās pieredzi.

PĒTĪJUMU REZULTĀTI

LATVIJĀ

LU SIIC izveidots un praksē pārbaudīts skolotāju mācīšanās modelis, kurā sadarbojas skolotāju komandas no dažādām skolām, katru komandu veido 2–3 skolotāji un skolas vadības pārstāvis. Šāds modelis veidojies, iepriekš praksē pārbaudītai formai – darbnīcai ar stundu vērošanu – pievienojot kopīgas stundu plānošanas aktivitātes, palielinot skolotāja individuālā darba īpatsvaru stundas izpētē, kā arī paredzot tās laikā kolēģu atbalstu. Sākotnējā modeļa darbības izpēte (Namsone u.c., 2016) liecina par skolotāju prasmju pilnveidošanos, ko norāda gan eksperti, gan skolu vadītāji, gan paši skolotāji. Kā nozīmīgākos profesionālās izaugsmes faktoros skolotāji min savstarpēju stundu vērošanu un stundas analīzi kopā ar kolēģiem (70 % skolotāju), regulāras tikšanās ar kolēģiem, lai kopīgi veiktu plānošanu (85 %), individuālu atgriezenisko saiti, uzticēšanās attiecību veidošanos grupā (65 %).

LITERATŪRA TĀLĀKAI UZZIŅAI

- Fernandez, M. L. (2008). Developing Knowledge of Teaching Mathematics through Cooperation and Inquiry. *Mathematics teacher*, 101(7).
- Fernandez, C., & M. Yoshida. (2004). Lesson study: A case of a Japanese approach to improving instruction through school-based teacher development. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Hird, M., Larson, R., Okubo, Y., & Uchino, K. (2014). Lesson study and lesson sharing: an appealing marriage. *Creative Education*, 5.
- Hargreaves, A., & Fullan, M. (2012). *Professional capital. Transforming teaching in every school*. New York, NY: Teachers College Press of Columbia University.
- Marton, F., & Runesson, U. (2015). The idea and practice of learning study. *Realising Learning. Teachers' Professional Development through Lesson and Learning Study*.
- McKenney, S., & Reeves, T. C. (2013). *Conducting educational design research*. London: Routledge.
- Namsone D., & Čakāne L. (2018). A Collaborative Classroom-Based Teacher Professional Learning Model. In: Yeo J., Teo T.,

PASAULĒ

Mācību stundu izpēte tiek īstenota daudzās valstīs, plaši tā tiek izmantota Japānā. Pētījumos aplūkoti vairāki līdzīgi modeļi, kuros tiek veikta mācību stundu izpēte (*lesson study, collaborative lesson research, learning study, educational design research, joint professional development*) (Marton, 2015; McKenney u.c., 2013). Sistēmiskā iedziļināšanās mācīšanas procesā ir plaši aprakstīta, uzsverot pārmaiņas, ko tās rada skolotāju zināšanās un uzskatos, kā arī profesionālajā kopienā – skolā attīstās jauna darba kultūra. Šāda mācīšanās palīdz skolotājiem uzlabot gan profesionālās zināšanas, gan mācību procesu. Autori uzsver, ka mācību stundu izpēte, to kopīgi plānojot un vadot, ir auglīga pieeja skolotāju izolētības mazināšanai (Fernandez u.c., 2004; Hird u.c. 2014, Pollard u.c., 2014; Takahashi, 2011; Hird u.c., 2014; u.c.).

- Tang KS. (Eds.). *Science Education Research and Practice in Asia-Pacific and Beyond*. Singapore: Springer.
- Namsone, D., Čakāne, L., Butkēviča A. (2016). Lesson-based Professional Development as a Way to Help Primary Teachers Teach 21st Century Skills. Proceedings of the ICERI2016 conference, 14.–16. 11.2016. Seville, Spain.
- Namsone, D., Čakāne, L., Volkinšteine, J., & Butkēviča, A. (2018). Kā novērtēt skolotāju sniegumu un mērķtiecīgi pilnveidot skolotāju prasmes. *Mācīšanās lietpratībai*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. Pieejams: <https://www.siic.lv/skolam/petnieciba/monografija-macisanas-lietpratibai/>
- Pollard, A., Black-Hawkins, C., Cliff-Hodges, G., Dudley, P., James, M., Linklater, H., Swaffield, S., Swann, M., Turner, F., Warwick, P., Winterbottom, M., & Wolpert, A. (2014). *Reflective Teaching in Schools*. London: Bloomsbury.
- Lewis, C. (2009). What is the nature of knowledge development in lesson study?. *Educational action research*, 17(1).
- Takahashi, A., (2011). Helping teachers work together to improve teaching & learning. Pieejams: <http://www.LSAlliance.org>